A-I/1/2254/ 21

द्वितीयसत्रार्द्धम्

प्रथमपत्रम्

साहित्यम्

समयः घण्टात्रयम् **पूर्णाङ्काः 80**

अ. सर्वे अतिलघूत्तरीयाः प्रश्नाः समाधेयाः। **(15×2=30)**

1. काव्यप्रकाशस्य चतुर्थोल्लासे प्रतिपाद्यः विषयः कः?
2. अविवक्षितवाच्यध्वनेः भेदौ कौ?
3. यत्र प्रधाने वाक्यार्थे अङ्गभूता रसादयः तत्र के के अलङ्कारा भवन्ति?

अथवा

रसभावतदाभासादिः कीदृशः ध्वनिः?

4. उत्पत्तिवादं कः प्रस्तौति?

अथवा

साधारणीकरणं केन अङ्गीक्रियते?

5. अष्टौ नाट्ये रसाः स्मृताः। के ते?
6. अनौचित्यप्रवर्तिताः के?
7. वाच्यसिद्ध्यङ्गव्यङ्ग्यस्य उदाहरणं किम्?

अथवा

'अत्रासीत् फणिपाशबन्धनविधिः' इत्यादिपद्यं कस्य गुणीभूतव्यङ्ग्यभेदस्य उदाहरणम्?

8. 'जनस्थाने भ्रान्तम्' इत्यादिपद्ये कस्यार्थस्य वाच्याङ्गता?
9. काक्वाक्षिप्तव्यङ्ग्यस्य उदाहरणं किम्?

अथवा

असुन्दरव्यङ्ग्यस्य उदाहरणं किम्?

10. 'भ्रमिमरतिमलसहृदयताम्' इत्यादिपद्ये कीदृशं गुणीभूतव्यङ्ग्यम्?

अथवा

अस्फुटव्यङ्ग्यस्य उदाहरणं किम्?

11. अदृष्टे दर्शनोत्कण्ठा इत्यादिपद्यं कस्य उदाहरणम् ?

12. गुणीभूतव्यङ्ग्यस्य भेदाः के ?

13. 'हरस्तु किञ्चित्परिवृत्तधैर्यः' इत्यादिपद्ये व्यङ्ग्यार्थः कः ?

14. मीमांसकेषु अन्विताभिधानवादिनः के ?

15. 'सोऽयमिषोरिव दीर्घदीर्घतरो व्यापारः' इत्यस्य कोऽभिप्रायः ?

ब. सर्वे लघूत्तरीयाः प्रश्नाः समाधेयाः। (5×6=30)

16. अर्थान्तरसङ्क्रमितवाच्यध्वनिं सोदाहरणं निरूपयत।

17. रसानुमितिवादं निरूपयत।

18. शब्दशक्तिमूलालङ्कारध्वनिं सोदाहरणं निरूपयत।

अथवा

अयं स रशनोत्कर्षी पीनस्तनविमर्दनः।

नाभ्यूरुजघनस्पर्शी नीवीविस्रंसनः करः॥

–ससन्दर्भं व्याख्यात।

19. अस्फुटव्यङ्ग्यकाव्यं सोदाहरणं निरूपयत।

अथवा

सन्दिग्धप्राधान्यं सोदाहरणं निरूपयत।

20. अभिहितान्वयवादे व्यङ्ग्यार्थस्य अभिधेयत्वं निराकुरुत।

अथवा

लक्षणातः व्यञ्जना भिन्नतया कुतः अङ्गीकर्तव्या इति उपपादयत।

स. निबन्धात्मकः प्रश्नः समाधेयः। (1×20=20)

21. रसस्वरूपं प्रतिपादयत।

अथवा

अर्थशक्त्युद्भवध्वनेः स्वतः सम्भविनः भेदान् सोदाहरणं निरूपयत।

अथवा

गुणीभूतव्यङ्ग्यस्य भेदान् सोदाहरणं निरूपयत।

A-I/2/2255/ 21

द्वितीयसत्रार्द्धम्

द्वितीयपत्रम्

साहित्यम्

समयः घण्टात्रयम् **पूर्णाङ्काः 80**

अ. सर्वे अतिलघूत्तरीयाः प्रश्नाः समाधेयाः। **(15×2=30)**

1. ध्वनिः सामान्यतः कतिविधः?
2. 'स्निग्धश्यामल. . . . .' इत्यस्मिन् पद्ये ध्वनिप्रतिपादकः शब्दः कः?
3. 'तदा जायन्ते गुणा. . . . .' इत्यत्र व्यञ्जकशब्दः कः?
4. 'रविसङ्क्रान्त. . . . .' इति पद्यं कस्माद् ग्रन्थादुद्धृतम्?
5. विवक्षितान्यपरवाच्यस्य भेदद्वयं किम्?
6. असंलक्ष्यक्रमोद्योतः कः?
7. यत्र व्यङ्ग्यः वाच्यार्थापेक्षया क्रमेण प्रकाशते तत्र कः ध्वनिः?
8. 'रसभावतदाभासः. . . . .' कारिकां पूरयत।
9. 'रसादिपरता' इत्यत्र आदिशब्दस्य कोऽर्थः?
10. प्रसादगुणस्य लक्षणं किम्?
11. विवक्षितान्यपरवाच्यध्वनिः इत्यत्र अन्यपरमित्यस्य अभिप्रायं लिखत।

अथवा

स च रसादिलङ्कारः कतिविधः?

12. 'क्षिप्तो हस्तावलग्नः . . . . .' इत्यत्र वाक्यार्थः कः? अङ्गभूतरसश्च कः?

अथवा

रसादेरलङ्कारस्य विपक्षाः के?

13. यत्र अचेतनानां चेतनवस्तुवृत्तान्तयोजना भवति तत्र रसादिः कः?

अथवा

अङ्गाश्रिताः के?

14. अङ्गभूते शृङ्गारे अनुप्रासनिबन्धनं कथम्?

अथवा

एकेनैव प्रयत्नेन निर्वर्त्यन्ते महाकवेः - कानि?

15. अर्थशक्त्युद्भवध्वनेः स्वरूपं किम्?

अथवा

"तत्पूर्णं ध्वनिलक्षणम्" कथम्?

ब. सर्वे लघूत्तरीयाः प्रश्नाः समाधेयाः। **(5×6=30)**

16. वाच्यवाचकचारुत्वहेतूनां विविधात्मनाम्।

रसादिपरता यत्र स ध्वनेर्विषयो मतः॥

-इति कारिकां व्याख्यात।

17. रसध्वनौ शब्दालङ्कारनिबन्धनं विमृशत।

अथवा

शब्दशक्त्युद्भवध्वनेः श्लेषस्य च भेदं दर्शयत।

18. अत्यन्ततिरस्कृतवाच्यध्वनेः लक्षणं सोदाहरणं प्रतिपादयत।

19. व्यतिरेकध्वनिं सोदाहरणं परामृशत।

अथवा

श्लेषध्वनिं सोदाहरणं परामृशत।

20. अलङ्कारध्वनेः प्रयोजकतां निर्दिशत।

अथवा

अविवक्षितवाच्यस्य ध्वन्याभासं व्याख्यात।

स. निबन्धात्मकः प्रश्नः समाधेयः। **(1×20=20)**

21. रसरसवदलङ्कारयोः पार्थक्यं विस्तरेण दर्शयत।

अथवा

गुणान् सप्रपञ्चं निरूपयत।

अथवा

अविवक्षित-विवक्षितान्यपरवाच्ययोः ध्वन्योः ध्वन्याभासं विवृणुत।

A-I/3/2256/ 21

द्वितीयसत्रार्द्धम्

तृतीयपत्रम्

साहित्यम्

समयः घण्टात्रयम् **पूर्णाङ्काः 80**

अ. सर्वे अतिलघूत्तरीयप्रश्नाः प्रश्नाः समाधेयाः। **(15×2=30)**

1. नाट्यसङ्ग्रहः नाम कः ?

2. नाट्याभिनयाः कति ? तन्नामानि कति ?

3. षाडबादयो रसाः नाम के ?

अथवा

अतिहसितलक्षणं किम् ?

4. शृङ्गारः कतिविधः ? तद्भेदाः के ?

5. भावः इति कथं संज्ञितः ?

अथवा

अनुभावः इति कस्मात् ?

6. शोकः केभ्यः विभावेभ्यः उत्पद्यते ?

अथवा

विस्मयाभिनयः कथं प्रयोक्तव्यः ?

7. व्यभिचारी इति पदस्य का व्युत्पत्तिः ?

8. 'अश्रु' केभ्यः विभावेभ्यः समुत्पद्यते ?

9. रौद्ररसस्य वर्णः कः ?

10. प्रलयः केभ्यः जायते ?

अथवा

शान्तस्य पञ्च भेदाः के ?

11. रोमाञ्चभावः कथं प्रदर्शनीयः ?

12. वीररसे कः स्थायी ?

13. कति प्रवृत्तयः ? तासां नामानि कानि ?

14. भरतरससूत्रं किम् ?

15. हास्यरसः कथं ज्ञेयः ?

अथवा

करुणरसस्य देवः कः ?

ब. सर्वे लघूत्तरीयाः प्रश्नाः समाधेयाः। **(5×6=30)**

16. आतोद्यं सविस्तरं विशदयत।

अथवा

भरतोक्तदिशा कस्य आस्वाद्यत्वं रसः इति विशदयत।

17. अद्भुतरसविभावादीन् प्रतिपादयत।

18. त्रिविधं रुदितं सम्यक् निरूपयत।

19. स्मृतिव्यभिचारिभावं स्पष्टयत।

अथवा

जुगुप्सा-स्थायिभावं वर्णयत।

20. श्रृङ्गारस्य रसत्वमुपपाद्य सः कतिविधः इति विवृणुत।

अथवा

सात्त्विकभावौ स्तम्भकम्पौ सम्यक् लिखत।

स. दीर्घोत्तरीयः प्रश्नः समाधेयः। **(1×20=20)**

21. नाट्यसङ्ग्रहं सम्यक् प्रतिपादयत।

अथवा

सविस्तरं वीररसं विवेचयत।

अथवा

सप्तमाध्यायगतान् विषयान् संक्षेपेण लिखत।

A-I/4/2257/ 21

द्वितीयसत्रार्द्धम्

चतुर्थपत्रम्

साहित्यम्

समय: घण्टात्रयम् **पूर्णाङ्का: 80**

अ. सर्वे अतिलघूत्तरीया: प्रश्ना: समाधेया:। **(15×2=30)**

1. वेणीसंहारे कति अङ्का: ?
2. वेणीसंहारे नायिका का ?
3. 'धार्तराष्ट्रा:' – इत्यत्र प्राकरणिकार्थ: क: ?
4. कृष्णद्वैपायन: क: ?
5. 'सन्धिं करोतु भवतां नृपति: पणेन' – इति कस्य वचनम् ?
6. 'चत्वारो वयमृत्विज:' – अत्र चत्वार: के ?
7. वृकोदरशब्दस्य व्युत्पत्ति: कथम् ?
8. 'शैलूषापसद'इत्यस्य समानार्थकं पदं किम् ?
9. अभिमन्यो: माता का ?

अथवा

रुधिरप्रिय: क: ?

10. धृष्टद्युम्न: कस्य आचार्यस्य हन्ता आसीत् ?
11. "सूतो वा सूतपुत्रो वा योद्धा को वा भवाम्यहम्" इति क: कं प्रति वदति ?

अथवा

'किं नाम जात्या काममवध्योऽहम्। इयं सा जाति: परित्यक्ता' इति क: कं प्रति कथयति ?

12. जयद्रथ: क: ?

अथवा

अश्वत्थाम्न: मातुल: क: ?

13. दुर्योधनस्य पत्न्या: किं नाम ?

अथवा

वृषसेन: कस्य पुत्र: ?

14. 'निर्वीर्यं वा सवीर्यं वा मया नोत्सृष्टमायुधम्। यथा पाञ्चालभीतेन पित्रा ते बाहुशालिना॥'

–अत्र पाञ्चालभीतः कः?

अथवा

'अरे रे रथकारकुलकलङ्क, राधागर्भभारभूत!' –अत्र कः संबोधितः?

15. 'भवति संयम्यतामिदानीं धार्तराष्ट्रकुलकालरात्रिः दुश्शासनविलुलितेयं वेणी' –अत्र कः सन्दर्भः?

ब. सर्वे लघूत्तरीयाः प्रश्नाः समाधेयाः। (5×6=30)

16. 'वक्तुं सुकरमिदं दुष्करमध्यवसितुम्' वाक्यमिदं ससन्दर्भं व्याख्यात।

अथवा

'इन्द्रप्रस्थं वृकप्रस्थं जयन्तं वारणावतम्। प्रयच्छ चतुरो ग्रामान् कञ्चिदेकं तु पञ्चमम्॥'

–इति सप्रसङ्गं व्याख्यात।

17. 'स्त्रीणां हि साहचर्यात् भवन्ति चेतांसि भर्तृसदृशानि।

मधुरापि हि मूर्च्छयते विषविटपिसमाश्रिता वल्ली॥' –पद्यमिदं सप्रसङ्गं व्याख्यात।

अथवा

'तथाभूतां दृष्ट्वा नृपसदसि पाञ्चालतनयाम्' इत्यादि श्लोकं तात्पर्यसहितं व्याख्यात।

18. 'दैवायत्तं कुले जन्म मदायत्तं तु पौरुषम्' – इति वाक्यं यथासन्दर्भं विवेचयत।

अथवा

कर्णस्य चरित्रं चित्रयत।

19. अश्वत्थाम्नः स्वभावं विशदयत।

20. 'बुद्धिमतिके!, क्व सा सम्प्रति भानुमति या अपहसति पाण्डवदारान्' –इति वाक्यं ससन्दर्भं स्पष्टयत।

स. निबन्धात्मकः प्रश्नः समाधेयः। (1×20=20)

21. वेणीसंहारनाटकाधारेण भट्टनारायणस्य प्रतिभां प्रतिपादयत।

अथवा

तृतीयाङ्कस्य कथां विस्तरेण विशदयत।

अथवा

वेणीसंहारे युधिष्ठिरस्य स्वभावं विवेचयत।